

Μακεδονικά

Τόμ. 4, Αρ. 1 (1960)

Γ. Α. Μαραβελέα, Παύλος Μελάς. Η ζωή, η δράση και ο δοξασμένος θάνατος του πρωτομάρτυρος της μακεδονικής ελευθερίας. Πρόλογος Βασ. Λαούρδα

Βασ. Λαούρδας

doi: [10.12681/makedonika.726](https://doi.org/10.12681/makedonika.726)

Copyright © 2014, Βασ. Λαούρδας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαούρδας Β. (1960). Γ. Α. Μαραβελέα, Παύλος Μελάς. Η ζωή, η δράση και ο δοξασμένος θάνατος του πρωτομάρτυρος της μακεδονικής ελευθερίας. Πρόλογος Βασ. Λαούρδα. *Μακεδονικά*, 4(1), 572–573. <https://doi.org/10.12681/makedonika.726>

ὁ ἐν Ἁγίῳ Ὅρει μοναστικὸς βίος ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἰς τὸ Βυζάντιον. Παρὰ τὴν ἐκ τῆς ἀποστολῆς τῆς ὡς διαλέξεως βραχυτέα τῆς, ἡ ἐργασία τοῦ κ. Γ. Θεοχαρίδη εἶναι πολὺ χρήσιμον βοήθημα δι' ὄσους θέλουν νὰ γνωρίσουν δι' ὀλίγων ὅσα ἐπιστημονικὰ δεδομένα ὑπάρχουν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Χρῆστοφόρου Νάλτσα, Ὁ Μακεδονικὸς Ἄγὼν εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν. Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Ἰδρυμα Μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Ἀρ. 25, Θεσσαλονίκη 1958, σελ. 37.

Ἡ μικρὰ αὕτη μονογραφία ἀποτελεῖ τὸ κείμενον διαλέξεως δοθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Νάλτσα εἰς τὴν σειρὰν τῶν περὶ τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας διαλέξεων τοῦ Ἰδρυμάτος Μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Ὁ κ. Νάλτσας παρακολουθεῖ τὰς δραματικὰς διπλωματικὰς καὶ πολιτικὰς φάσεις τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ ἐξαίρων ἰδίᾳ—καὶ ὀρθότατα—τὴν παρὰ τὰς βουλγαρικὰς ὁμότητας ἐμμονὴν τῶν γηγενῶν τῆς Μακεδονίας εἰς τὸν Ἑλληνισμόν. Ὅπως ὀρθῶς τονίζει ὁ κ. Νάλτσας, ἡ συμβολὴ τῶν ἐκ τῆς Νοτίου Ἑλλάδος Μακεδονομάχων ὑπῆρξε δευτερογενής, διότι προϋπέθεσε καὶ ἐστηρίχθη εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ εἰς τὰς θυσίας τῶν γηγενῶν Μακεδόνων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνεδείχθη σειρὰ ὀλόκληρος λαμπρῶν ἀγωνιστῶν.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Γεωργίου Σπ. Πάλλα καὶ Παναγιώτου Φιλ. Ζιώτα, Ὁ καπετὰν Ἄγρας καὶ ὁ Μίγκας (ἱστορικὸν δράμα καὶ ἀφήγημα). Ἔδεσσα 1958, σελ. 93, εἰκ. 3 καὶ σχέδ. 2.

Οἱ δύο συγγραφεῖς τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἔργου, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος εἶναι ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων Ἐδέσσης, ὁ δὲ δεῦτερος διευθυντὴς τοῦ Στ' δημοτικοῦ σχολείου τῆς ἰδίας πόλεως, συνέθεσαν τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ «δράμα καὶ ἀφήγημα», ὅπως τὸ ὀνομάζουν, διὰ νὰ καταστήσουν εἰς τὸ εὐρύτερον κοινόν, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν μαθητικὴν νεολαίαν, γνωστὰς τὰς προσωπικότητας δύο ἐκ τῶν μαρτύρων τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, τοῦ Τέλλου Ἄγρα καὶ τοῦ Ἀντωνίου Μίγκα. Ἡ κριτικὴ τῆς λογοτεχνικῆς ἀξίας τοῦ ἔργου τῶν δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν «Μακεδονικῶν», εὐχαρίστως ὁμοως σημειοῦμεν τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀφήγησεως καὶ τὸν ζωηρὸν ἐθνικὸν παλμόν, ὁ ὁποῖος διέπει τὴν ἐργασίαν τῶν δύο συγγραφέων.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Γ. Α. Μαραβέλα, Παῦλος Μελάς. Ἡ ζωὴ, ἡ δράση καὶ ὁ δοξασμένος θάνατος τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς Μακεδονικῆς ἑλευθερίας. Πρό-

λογος Βασ. Λαούρδα, Θεσσαλονίκη 1958, σελ. 221, εἰκ. 4, χάριτης 1.

Ὁ κ. Μαραβελέας, χωρὶς νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰ ἱστορικά δεδομένα, ἀφηγεῖται τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Παύλου Μελά κατὰ τρόπον λογοτεχνικόν, ὃ ὁποῖος καθιστᾷ τὸ βιβλίον του πολὺ ἐπαγωγόν. Πρόθεσις του τὴν ὁποίαν καὶ ἐπιτυγχάνει, εἶναι νὰ παρουσιάσῃ τὸν Παῦλον Μελᾶν ὡς ἠθικὴν προσωπικότητα καὶ νὰ ἀντιπαρατάξῃ τὸν ἀνθρωπισμὸν, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου διείπετο, πρὸς τὴν βαρβαρικὴν νοστοριάν τῶν ἀντιπάλων του. Ἡ εὐρυτέρα διάδοσις τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἰδίᾳ μεταξὺ τῶν μαθητῶν θὰ εἶναι πολὺ ἐπωφελής.

ΒΑΣ. ΛΑΟΥΡΔΑΣ

Θ ε ο δ. Γ ρ η γ. Κ α ν ε λ ο π ο ὑ λ ο υ, Καπετάν Ἄγρας, Τέλλος Ἄγαπῆνος ἐθνομάρτυρας (1880 - 1907). Εἰσαγωγή στὸ Μακεδονικὸ Ἄγῶνα. Ἀθήναι 1958. Σελ. 189, εἰκ. 39, σχέδια 3.

Τὸ βιβλίον τοῦ γυμνασιάρχου εἰς τὰ Φιλιατρὰ κ. Κανελοπούλου εἶναι προῖον εἰκοσαετοῦς συστηματικῆς ἐργασίας περιέχει δὲ πολὺ, ἄγνωστον μέχρι τοῦδε, ὕλικόν διὰ τὸν θρυλικὸν ἀγωνιστὴν τοῦ Βάλτου. Διὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ ἔργου τοῦ ὁ κ. Κανελοπούλος συνεκέντρωσε πολυάριθμα στοιχεῖα ἀπὸ γραπτὰς καὶ προφορικὰς παραδόσεις, ἐπανειλημμένους δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν διὰ νὰ γνωρίσῃ τοὺς ἐν ὄπλοις συνεργάτας τοῦ Ἄγρα. Δὲν ἔλλειπον βεβαίως αἱ φραστικαὶ ὑπερβολαὶ καὶ αἱ λογοτεχνικοὶ χαρακτήρος περιγραφαί. Βασικῶς ὅμως τὸ ἔργον τοῦ κ. Κανελοπούλου εἶναι ὑποδειγματικόν ὡς ἔρευνα, διότι ἐξαντλεῖ κάθε δυνατότητα προσπορισμοῦ πληροφοριῶν, τοῦτο δὲ εἰς τὴν παρούσαν φάσιν τῶν ἐρευνῶν περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ Μακεδονικοῦ Ἄγῶνος εἶναι περισσότερον χρήσιμον ἀπὸ ὅ,τι αἱ συνθετικαὶ ἐργασίαι. Οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὸν Μακεδονικὸν Ἄγῶνα θὰ εἶναι εὐχῆς ἔργον νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμα τοῦ κ. Κανελοπούλου καὶ νὰ ἐπιδοθῶν εἰς τὴν συγκέντρωσιν πληροφοριῶν καὶ διὰ τῆς προφορικῆς παραδόσεως. Τὸ ἔργον τοῦ κ. Κανελοπούλου ὡς σύνθεσις δὲν ἀποκλείεται νὰ ἀντικατασταθῇ ἀργότερον ἀπὸ ἄλλου καλυτέρου. Ἀναντικατάστατον ὅμως θὰ μείνῃ ὡς συγκέντρωσις ὕλικου.

Πόσον δυσχερὴς εἶναι ἡ ἐργασία αὕτη ἐλπίζω ὅτι θὰ φανῇ ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα, τὸ ὁποῖον βεβαίως οὐδὲν μείωνει τὴν ἀξίαν τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Κανελοπούλου. Εἰς τὰς σελ. 147-149 ὁ συγγραφεὺς παραθέτει ἔκθεσιν περὶ τῆς δολοφονίας τοῦ Ἄγρα, ληφθεῖσαν ἐκ τῶν Ἀρχείων τοῦ Προξενείου Θεσσαλονίκης. Ὁ κ. Κανελοπούλος τὴν ἀναφέρει ὡς ἔκθεσιν τοῦ προξένου Θεσσαλονίκης Λάμπρου Κορομηλά, αὕτη ὅμως εἶναι εἰλημμένη ἐκ τοῦ «Ἡμερολογίου» τοῦ Προξενείου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ 1907 δὲν ἐγράφετο ὑπὸ τοῦ Λ. Κορομηλά ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ζάννα, ὑπηρετοῦντος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐθελοντικῶς καὶ ἀμισθί εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Προξε-